

ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ
ОСВІТИ»

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МАЛОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВІТОЛЬДА ПЛЕЦЬКОГО В
ОСВЕНЦІМІ

УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК В М. ЕЛЬБЛОНГ
СОПОТСЬКА ВИЩА ШКОЛА

AKADEMIA
NAUK STOSOWANYCH
w ELBLĄGU

SOPOCKA
SZKOŁA WYŻSZA

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Збірник тез доповідей за матеріалами
IV Міжнародної науково-практичної конференції

Мукачево
16 травня 2024 року

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 4 від «16» травня 2024 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції (16 травня 2024 р., м. Мукачево). Мукачево : Вид-во МДУ, 2024. 488 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми менеджменту, індустрії гостинності, суспільно-географічних та культурологічних досліджень.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, здобувачів вищої освіти, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, професор;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – PhD, провідний фахівець ВНТД

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

СІМ'ЄЮ ЩОДО ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	96
ІВАНОВА В.В., ПРОДАН Є.О. ПРОЄКТУВАННЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	99
ІВАНОВА В.В., ШКІРЯ Я.М. ВИХОВАННЯ СЕНСОРНОЇ КУЛЬТУРИ У ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	101
ІЛЬНИЦЬКА М.І., ХОМА О. М. РОЗВИТОК ЛІТЕРАТУРНО-ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЧИТАННЯ.....	104
КІСІЛЬ І. Р., ГАЙДИС В. І., РОСТИКУС Н. П. СИТУАЦІЙНІ ВПРАВИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ.....	106
КАРАБИН Р.М., МОЛНАР Т.І. РОЛЬ ПОЗАУРОЧНОЇ ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ.....	108
КАС'ЯНЕНКО О.М., БЕЛЕНЬ А.Р. СПЕЦИФІКА РОБОТИ АСИСТЕНТА ВИХОВАТЕЛЯ В ГРУПІ КОМПЕНСУЮЧОГО ТИПУ.....	110
КАС'ЯНЕНКО О.М., ДИЧКА М.Ю. АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ СПРИЙНЯТТЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	113
КИРЛИК В.В. РОЛЬ ІНЖЕНЕРНОЇ ОСВІТИ У РОЗВИТКУ КОНКУРЕНТНО СПРОМОЖНОГО ФАХІВЦЯ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ.....	115
КОВРЕЙ Д.Й., МЕДВЕ М.О. ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА.....	117
КОГУТИЧ М.В., КУЗЬМА-КАЧУР М.І. ЗАСТОСУВАННЯ ПОШУКОВИХ ЗАВДАНЬ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРИРОДОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ.....	120
КОРОЛОВИЧ В. В., ФЕНЧАК Л. М. ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ.....	122
КУДИРКО О.В. АКТУАЛЬНІ НАВИЧКИ ШКОЛЯРІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	124
КУЗЬМА О.І., ХОМА О. М. РОЛЬ ТА ЗАВДАННЯ АСИСТЕНТА ВЧИТЕЛЯ У ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ З ІНКЛЮЗИВНИМ НАВЧАННЯМ.....	126
КУЗЬМА-КАЧУР М.І. ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ НА УРОКАХ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»	128
ЛЕНДЕЛ В.В. ІНТЕРАКЦІЯ І СПІЛКУВАННЯ У СОЦІАЛЬНІЙ ТЕОРІЇ І.ГОФМАНА	130
ЛІБАК Н. А. ВПЛИВ ППРОФЕСІЙНОГО СТАНДАРТУ НА ПРОФЕСІЙНУ ПІДГОТОВКУ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ	133
МАХЛИНЕЦЬ Е.В., КОБАЛЬ В.І. МНЕМОТЕХНІКА В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	135
МИКУЛІНА А. К., АРДЕЛАН Я.О., БОБРУШКО Н.В. ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНИЙ РОЗВИТОК ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА.....	137
МІШКУЛИНЕЦЬ О.О., БОБАЛЬ І.І. ОСОБЛИВОСТІ ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА В УМОВАХ БАГАТОНАЦІОНАЛЬНОГО УЧНІВСЬКОГО КОЛЕКТИВУ.....	139
МІШКУЛИНЕЦЬ О.О., ПОПАДИНЕЦЬ А.С. ТОЛЕРАНТНІСТЬ МОЛОДШИХ	

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

3.Огляд ролі асистентів учителів у канадських школах. Досвід провінцій Манітоба, Нова Шотландія та Альберта : посібник / Е. Чорнобой, О. Красюкова-Еннз. К. : Паливода А. В., 2012. 32 с.

4.Примірне Положення про Команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти. URL : <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-primirnogo-polozhennya-pro-komandu-psihologo-pedagogichnogo-suprovodu-ditini-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-v-zakladi-zagalnoyi-serednoyi-ta-doshkilnoyi-osviti>

УДК 373.3.091.26:373.3.016:3

КУЗЬМА-КАЧУР М.І.,
канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри
теорії та методики початкової освіти,
Мукачівський державний університет

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ НА УРОКАХ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»

Однією з найбільш актуальних проблем розвитку сучасної освіти є створення нової системи оцінювання, яка дозволила б не тільки фіксувати досягнення педагогічних цілей здобувачів освіти, а й допомагала виявляти труднощі, що виникають при засвоєнні знань, з метою пошуку шляхів їх подолання. Особливості методики формульовального оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти полягають у комплексному використанні технік формульовального оцінювання (візуальних, схематично-графічних, комбінованих) та форм оцінювання (самооцінювання, взаємооцінювання).

При формульовальному оцінюванні можна використати низку інтерактивних вправ, які розвивають мислення, сприяють розвиткові комунікації та навичок партнерської роботи. Проте слід звернути увагу на те, що в умовах накопичення та застосування в освітньому процесі інформаційних персональних засобів навчання, і, що особливо важливо, при онлайн-навчанні виникає потреба застосування інтерактивних вправ. Наведемо деякі з них.

Вправа *«Перевірка помилковості розуміння»*. Зміст виконання цієї вправи полягає в тому, що вчитель навмисне дає здобувачам освіти типові помилкові поняття або передбачувані помилкові судження. Потім просить їх висловити згоду або незгоду зі сказаним і пояснити свою точку зору. При виконанні цієї вправи можна використовувати звичайну дошку, проговорити судження усно, використовувати створену заздалегідь онлайн спільну дошку, спільний документ чи презентацію, онлайн картки тощо.

Наприклад, при вивченні теми *«Підводний світ океану»* (4 клас) [1] учням можна дати завдання:

- Прочитайте речення, висловіть свою думку щодо правильності його змісту: *«Жива природа впливає на неживу природу. Наприклад, рослини очищують повітря, збагачують його киснем»*.

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

У цьому варіанті завдання здобувачам освіти потрібно обґрунтувати правильність побудованого змісту. Завдання можна побудувати по-іншому, з помилковими судженнями:

- Прочитайте речення, висловіть свою думку щодо правильності його змісту: «Жива природа не впливає на неживу природу. Наприклад, рослини очищують повітря, але не збагачують його киснем».

Вправа «*Запитайте відмінника*» – це один із дієвих способів організувати результативну взаємодію здобувачів початкової освіти. Методика її проведення полягає в тому, щоб запропонувати здобувачам освіти виконати завдання або відповісти на запитання, а потім озвучити правильну відповідь.

Через певний час, який виділяється на виконання вправи, слід запропонувати здобувачам освіти, які виконали завдання правильно, підняти руку (при тому, якщо урок проводиться в офлайн форматі) або написати в чаті (якщо проводиться онлайн-урок). Запропонувати школярам, які впоралися із завданням, пояснити його виконання (чи проілюструвати правильні відповіді) та відповісти на запитання однокласників. Наведемо приклад: при вивченні теми «Досліджуємо космос» можна дати здобувачам освіти таке завдання:

- Встав пропущені слова:

- 1) _____ – це небесне тіло, розжарена куля, яка випромінює світло.
- 2) _____ – це кулясте небесне тіло, яке обертається навколо зірки.
- 3) _____ це кулясте небесне тіло, яке обертається навколо планети.

Вправа «*Одна хвилинка*». У цій вправі формувального оцінювання здобувачі освіти мають 1 хвилину, щоб записати все, що вони знають про досліджуваний об'єкт чи явище. Тут не слід вимагати від них висловлювати думку повними реченнями, достатньо записувати фрази, терміни, ідеї, допоміжні деталі, приклади та пов'язані поняття.

Наведемо приклад таких вправ. При вивченні теми «Зима в природі» [2] можна запропонувати здобувачам освіти записати все, що вони згадують, коли чують слово «зима». Це можуть бути такі варіанти відповідей:

- похолодало;
- сніг;
- ковзанка;
- канікули;
- новий рік... та ін.

Жваво та цікаво здобувачі освіти виконують завдання з використанням нестандартної наочності, що спонукає до виконання завдань, а саме «*спінер ідей*». Учитель створює спінер, розділений на 4 сектори з написами: «спрогнозуй», «підсумуй», «поясни», «оціни». Після пояснення нового матеріалу вчитель крутить спінер та пропонує здобувачам освіти відповісти на

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

запитання відповідно зупинки спінера. Наведемо приклад використання спінера ідей на уроці за темою «Як в Україні охороняють природні багатства».

Заздалегідь до кожного сектору вчителем підготовлені завдання чи запитання:

- сектор «поясни» – «Для чого створюють заповідники?»;
- сектор «оціни» – «Яка діяльність людей призвела до негативних наслідків на природу у рідному краї?»;
- сектор «спрогнозуй» – «Що трапиться, якщо людина не турбуватиметься про чистоту довкілля?»;
- сектор «підсумуй» – «Як слід турбуватися про природне довкілля?»

Таким чином, поєднання в контрольній-оцінювальній діяльності здобувачів початкової освіти різних інтерактивних вправ дозволить точніше виявити динаміку їх розвитку, сприятиме підвищенню мотивації та інтересу до навчання, позитивно вплине на якість надання освітніх послуг.

Література:

1. Гільберг Т., Тарнавська С., Павич Н. Я досліджую світ : підруч. для 4-го кл. закл. заг. серед. освіти (у 2-х ч.) : ч. 2. Київ : Генеза, 2021. 160 с.

2. Гільберг Т., Тарнавська С., Павич Н. Я досліджую світ : підруч. для 2-го кл. закл. заг. серед. освіти (у 2-х ч.) : ч. 1. Київ : Генеза, 2019. 144с.

УДК 37.035.373.

ЛЕНДЕЛ В.В.,

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки», Мукачівський державний університет

ІНТЕРАКЦІЯ І СПІЛКУВАННЯ У СОЦІАЛЬНІЙ ТЕОРІЇ І. ГОФМАНА

Соціальна компетентність членів суспільства стає значним ресурсом підвищення рівня суспільної взаємодії, саморозвитку та професійної самореалізації [1]. У зв'язку з цим актуальним є розгляд питання соціальної взаємодії у наукових соціально спрямованих дослідженнях, підходах і теоріях.

Щодо проблем соціальної взаємодії та розвитку соціальних компетентностей цікавим є погляд американського соціолога І. Гофмана. У центрі його теорії є поняття «інтерація», «спілкування», «презентація» тощо. І. Гофман акцентував увагу на смисловому навантаженні соціальної взаємодії для суб'єктів, що взаємодіють. Водночас зазначимо, що якщо класики зосереджували свою увагу на загальному процесі обміну змістом між учасниками взаємодії, в результаті якого у них формується загальне розуміння ситуації, то І. Гофмана цікавить питання, яким чином суб'єкту вдається досягти успіху в реалізації своєї цілі, які засоби та інструменти він використовує, щоб залучити співучасника інтеракції до вирішення своєї проблеми [3]. За І. Гофманом, для забезпечення успіху суб'єкт дії повинен застосувати відповідний арсенал засобів символічного плану, щоб переконати інших у щирості своїх намірів, зробити їх своїми співучасниками. Для цього суб'єкт повинен постійно піклуватися про те, як він «виглядає» в очах оточуючих,

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>